

Køkkenbordsforliget

I de kommende numre af Jæger vil vi sætte fokus på den nyere danske jagthistorie. Her er det såkaldte køkkenbordsforliget den helt centrale begivenhed.

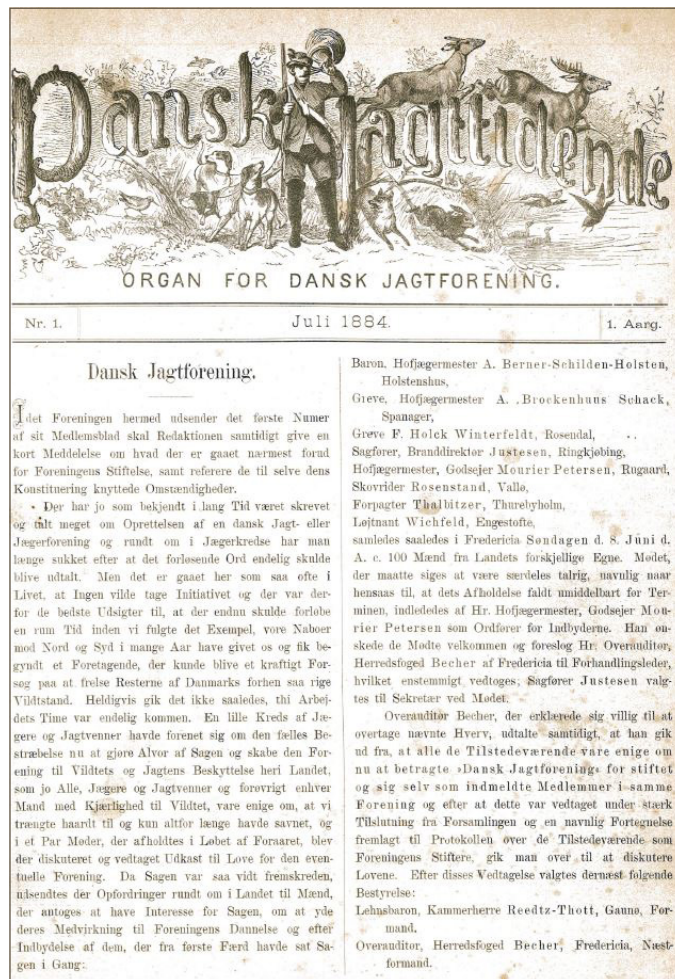
Det er i forbindelse med køkkenbordsforliget, at fagligheden i vildtforvaltningen for alvor kommer i højsædet. Det er i forbindelse med køkkenbordsforliget, at jægerne og de øvrige grønne interesseorganisationer lærer at samarbejde. Der er i forbindelse med køkkenbordsforliget, at jagten bliver fremtidssikret, og at de jagtkritiske røster i samfundet forstummer.

KØKKENBORDSFORLIGET DEL 1:

Jagt på jægerne

Op gennem tiden kunne jagtens organisationer selv definere indholdet af jagtlovene. Men der sker noget i 1970'erne og 1980'erne. Her skifter politikernes og befolkningens holdning til jægerne. Jagten kommer for alvor i modvind.

Tekst: Kim Lykke Jensen **Foto:** Arkivfoto, Scanpix m.fl.

ØVRIGT: Dansk Jagtforening blev stiftet i 1884 bl.a. med det hovedformål at få gråanden fredet i yngletiden. Det førte til, at Danmarks første egentlige jagtlov blev udarbejdet 10 år senere, hvor en lang række arter blev fredet i yngletiden. Det blev forbudt at skyde mange arter sangfugle, ligesom limpinde og andre uetiske fangstredskaber blev ulovlige at anvende. Rovfuglene var imidlertid fuldstændig fredløse. Det var den primære årsag til, at Dansk Ornitologisk Forening blev dannet i 1906.

Op gennem 1900-tallet fortsatte efterstræbelsen af rovfuglene, hvilket bl.a. betød, at stor hornugle, rød glente, fiskeørn og havørn blev udryddet.

I 1917 kunne Dansk Jagtforening godt se, at der var brug for en mere restriktiv jagtlov. På det tidspunkt var stor regnspove også blevet udryddet som ynglefugl, og svaner, gæs og flere vadefugle var ved at forsvinde helt. Derfor blev der indledt forhandlinger mellem DOF, Dyrenes Beskyttelse og Dansk Jagtforening for at få lavet en mere moderne jagtlov. De leverede i fællesskab et forslag, der blev vedtaget af Rigsdagen i 1922. Forliget betød en større beskyttelse af en lang række arter, men også en indskrænkning af strandjagten. Vedtagelsen af jagtloven skabte stor splittelse blandt jægerne. Man mente, at den lille mands interesser blev overset. Resultatet blev, at Landsjagtforeningen af 1923 blev dannet. Landsjagtforeningen blev hurtigt en stor forening, og det lykkedes foreningen at få fjernet restriktionerne i strandjagten.

Dansk Jagtforening blev stiftet i 1884 med det hovedformål at tage bedre vare på vildtet i Danmark.

Herefter var det så som så med samarbejdet mellem jægerne og de øvrige grønne organisationer. Der var enkelte eksempler på samarbejde mellem Dansk Strandjagtforening, Dansk Jagtforening og de forskellige andre grønne interesseorganisationer, mens Landsjagtforeningen af 1923 nægtede ethvert samarbejde med især ornitologerne.

Hadsk stemning

Igennem 1970'erne og 1980'erne var der decideret krig mellem ornitologer og jægere. Begge parter gjorde alt for at miskreditere hinanden ved enhver tænkelig lejlighed. Især mellem Landsjagtforeningen af 1923 og DOF var der en decideret hadefuld stemning. Landsjagtforeningens daværende formand, Frede Petersen, havde bl.a. et særdeles kritisk syn på rovfuglene, hvilket var en torn i øjet på de grønne organisationer – og ikke mindst ornitologernes mangeårige formand Lorenz Ferdinand.

Ornitologerne kørte store kampanjer både lokalt og nationalt mod jægerne, der var med til at udstille de problematiske forhold ved jagten. Jægerne svarede flere steder igen. Bl.a. ved at forsøge at infiltrere flere lokalafdelinger af DOF. Mest markant skete det i Ribe Amt, hvor ornitologerne var kritiske overfor jagtudøvelsen i Vadehavet. Det fik over 200 jægere til at melde sig ind i den lokale afdeling af DOF, hvormed de kunne overtage flertallet i bestyrelsen og dermed pacificere de kritiske ornitologer.

Striden mellem organisationerne betød, at Vildtforvaltningsrådet blev dannet i 1979 som supplement til Jagtrådet, som indtil da stort set havde dikteret al lovgivning inden for jagt- og vildtforvaltning. I de første år havde Vildtfor-

Mange steder var jagttrykket for højt, hvilket var en torn i øjet på ornitologerne. Arkivfoto.

valtningsrådet ingen magt, da Jagtrådet, som var domineret af jagtens organisationer, havde vetoret overfor de beslutninger, der blev taget i Vildtforvaltningsrådet. I 1982 skulle der vedtages en ny jagtlov. Det var forventet, at Jagtrådet igen kunne bestemme indholdet. Men det viste sig, at der var noget andet i gære.

Overraskende jagtlov

DOF, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet var gået sammen og lavede i fællesskab en stor indsats rettet mod både befolkning og magthavere for at gøre opmærksom på Jagtrådets dominans, på anskydninger, på nedgangen i fuglebestandene og på bagsiderne ved massive udsætninger af fasaner, agerhøns og gråænder. Man indrykkede bl.a. annoncer i landsdækkende medier og tog kontakt til en stor del af Folketingets medlemmer. Målet var at få vedtaget en jagtlov, der ikke var dikteret af jægerne, men en jagtlov, der var mere bundet op på faglighed og beskyttelse. Det viste sig at bære frugt, hvilket kom bag på jagtens organisationer.

– Det var i forbindelse med vedtagelsen af jagtloven i 1982, at Landsjagtforeningens formand satte sig til rette oppe på tilhørerpladserne i Folketinget og erfarede, at den jagtlov, som jægerne ellers stort set selv havde formuleret forslaget til, blev en helt anden end han havde regnet med – en jagtlov med langt mere fuglebeskyttelse. Det var et chok for både ham og jægerne, fortæller Christian Hjorth, der var formand for DOF i perioden 1988-2011.

Christian Hjorth var en af foregangsmændene bag lobbyindsatsen mod jægerne. Og det var netop denne lobbyindsats, som havde båret frugt.

Stemningen på Christiansborg havde i løbet af kort tid ændret sig til at være jagtkritisk. Det var et stort chok for de tre jagtorganisationer. Også for Dansk Jagtforenings nu afdøde formand Gustav Rønholt, der var højt respekteret i det politiske system og ellers var fortaler for mere fuglebeskyttelse. Han mente, at ornitologernes tilgang var utilstede- ➤

Indskrænkningerne i en lille mands jagt ved kysten betød, at Landsjagtforeningen af 1923 blev dannet. Arkivfoto.

Christian Hjorth, der senere blev formand for DOF, var en af arkitekterne bag kampagnen mod jægerne. Foto: Kim Lykke Jensen

Rovfuglene var langt op i 1900-tallet fredløse. Glenten blev eksempelvis udryddet, men den er heldigvis kommet tilbage. Foto: Colourbox.

➤ – I jægerkredse opfattede man 1982-jagtloven som en katastrofe. Det var første gang, at jægerne fuldstændig var blevet kørt ud på et sidespor. Det var et signal til, at der var nye tider på vej – tider, hvor jagtens fremtid ikke var givet. Det var på denne baggrund, at det stod klart for mig, at vi måtte forsøge at skabe et samarbejde med vores modstandere, ellers kunne det ende helt galt, fortæller Kristian Raunkjær, der var ansat som ”problemknuser” i Landsjagtforeningen af 1923 i perioden 1982-88, hvorefter han blev formand for foreningen og senere Danmarks Jægerforbunds første formand.

Magtfuldt Vildtforvaltningsråd

Jagtloven i 1982 betød, at rollerne i Vildtforvaltningsrådet og Jagtrådet blev byttet rundt, således at det fremover skulle være Vildtforvaltningsrådet, der skulle sidde på den reelle magt. I selve loven blev den såkaldte positivliste indført med listen over arter, der ville kunne fastsættes jagttid på. 10 vadefuglearter blev fredet. Loven gav mulighed for at indføre forbud mod motorbådsjagt i en række områder. Levende lokkefugle blev forbudt at anvende, ligesom reglerne for indsamling af mågeæg blev strammet.

Jægerne følte sig kuppet og løbet over ende. Derfor var

det stort set umuligt at få Jagtrådet og Vildtforvaltningsrådet til at fungere op gennem 1980'erne.

– Da jeg blev præsident i DN, var de som hund og kat – især DOF og jægerne, og der var ikke så meget saglighed fra nogen af parterne. DN stod dog mest på DOF's side. Der var en decideret krig mellem den grønne side og jægerne. Og det var derfor en meget uproduktiv tid. Det var i hvert fald meget begrænset, hvad der blev opnået af resultater i Vildtforvaltningsrådet, fortæller Svend Bichel, der var præsident i Danmarks Naturfredningsforening i årene 1984-1996.

Det var dog ikke alle jægere, der mente, at jagtloven fra 1982 var et tilbageskridt. Daværende overjagtkonsulent Egon Sørensen kaldte eksempelvis loven for verdens mest moderne jagtlov og lovpriste dens intentioner, hvilket ikke gjorde ham populær i jægerkredse.

Problematiske jagtudøvelse

En ting var den nye jagtlov. Noget andet var den praktiske jagtudøvelse, der mange steder var problematisk. Eksempelvis blev ænder og gæs efterstræbt i megen voldsom grad, hvilket også blev tydeligt hos Landsjagtforeningen af 1923. Det fik Frede Petersen til at foreslå, at der skulle oprettes

Foto: Kim Lykke Jensen

I 80'erne foregik der mange happenings orkestreret af jagtmodstanderne, men det kom aldrig til voldelige sammenstød mellem jægere og ikke-jægere – i modsætning til hvad tilfældet ellers har været i mange europæiske lande. Billedet er fra Skotland. Foto: David Cheskin, Ritzau Scanpix.

en række områder, hvor motorbådsjagt ikke længere skulle være tilladt, så fuglene kunne have nogle steder, hvor de kunne raste i fred. Det blev gennemført i 1988.

– Jeg tror, at Frede Petersen indså, at der var nye tider på vej, og at han godt kunne se, at det var uholdbart, at der manglede steder, hvor fuglene kunne få fred og ro, siger Kristian Raunkjær.

I Dansk Strandjagtforening var man i sagens natur meget imod indskrænkninger i motorbådsjagten, som jo var medlemmernes foretrukne jagtform.

– I mit bagland kunne man ikke forstå, at Landsjagtforeningen tog dette initiativ. Vi følte os dolket i ryggen. På alle andre områder var de ellers imod enhver form for jagtindskrænkninger. Men i dag kan der ikke være nogen tvivl om, at det mange steder var det helt rigtige at gøre, fortæller Jørgen Vesterdal, der var formand for Dansk Strandjagtforening i perioden 1980–92.

Godt nok var man overraskede hos strandjægerne, men det var intet imod, hvad man var hos ornitologerne.

– I DOF var vi mildest talt forbløffede over det forslag, som var meget ulig det, Landsjagtforeningen ellers stod for. For dem handlede det ellers om bare at få lov til at skyde så meget som muligt uden nogen form for regulering, men det var da bestemt et godt forslag, som vi var glade for. Det var da også stort set det eneste større resultat, der blev skabt i Vildtforvaltningsrådet i 1980'erne, vurderer Christian Hjorth.

Jagt på jægerne

Kampagnerne mod jægerne fortsatte efter vedtagelsen af 1982-jagtloven. Bl.a. arrangerede DOF sammen med Greenpeace og Danmarks Naturfredningsforenings ungdomsorganisation en demonstration på Christiansborg Slotsplads i 1985, hvor der blev opstillet papkasser svarende til rumindholdet af de 450 tons blyhagl, der årligt havnede i naturen. Demonstrationen var en opfølgning på undersøgelser om, at der døde rigtig mange svaner og andefugle af blyforgiftning efter at have fourageret i lavvandede områder.

Præsidenten for Danmarks Naturfredningsforening i perioden 1984–96, Svend Bichel, der både dengang og i dag er ivrig jæger, var rystet over den måde, som jagten blev drevet på i mange områder.

– I 1980'erne stoppede jeg faktisk med at gå på jagt i seks-otte år. Jeg kunne ikke stå inde for at være en del af en jægerstand med en dårlig moral. Jeg ville ikke slås i hartkorn med dem, som ”sendte en hilsen” til de højtflyvende gæs eller skød efter ræve på alt for langt hold. Dengang skete der utrolig mange anskydninger, og der var generelt en manglende respekt for vildtet, fortæller Svend Bichel.

Fronterne var på mange områder trukket skarpt op i slutningen af 1980'erne mellem jægerne og de øvrige grønne organisationer. Jagtmodstanden voksede i befolkningen, og jægerne havde efterhånden ikke ret mange venner på Christiansborg. Jagtens fremtid var i fare, men så skete der noget, der fik ændret på tingenes tilstand. Læs mere i næste nummer.

klj@jaegerne.dk

1/4 ann
90x130